

hbsc

HEALTH BEHAVIOUR IN SCHOOL-AGED CHILDREN WORLD HEALTH ORGANIZATION COLLABORATIVE CROSS-NATIONAL STUDY

A HBSC kutatás legújabb eredményei

HBSC kutatócsoport: Dr. Németh Ágnes, Zsiros Emese, Csák Róbert, Várnai Dóra, Arnold Petra, Költő András, Örkényi Ágota, Kökönyei Gyöngyi

ELTE PPK
2016.12.13.

A HBSC-ről

- 1985 óta
- WHO koordinálja
- 44 ország – nemzetközi módszertan
- 4 évente adatfelvétel
- Országosan reprezentatív
- 5.-es, 7.-es, 9.-es, 11.-es
- Önkitöltős, anoním, papír alapú
- Legutóbb 2013/2014 (következő 2017/2018)
- Teljes minta: 6153 fő

A 2013/14-es HBSC kérdőív felépítése 1. Egészségmagatartás

Kötelező nemzetközi kérdések	Választható nemzetközi kérdések	Saját fejlesztésű kérdések
<ul style="list-style-type: none">• Táplálkozás, testtömeg-kontroll• Fizikai aktivitás• Szájhigiéné• Inaktív (sedentary) tevékenység• Kockázatviselkedések: dohányzás, alkohol- és illegálisszer-fogyasztás• Szexuális magatartás• Sérülések	<ul style="list-style-type: none">• Illegálisszer-fogyasztás prevalenciája• A kortársak észlelt egészségmagatartása*• Romantikus tapasztalatok*• Alvási szokások*	<ul style="list-style-type: none">• Energiaital-fogyasztás*• A kortársak észlelt szexuális magatartása*

A 2013/14-es HBSC kérdőív felépítése 2. Szubjektív jóllét

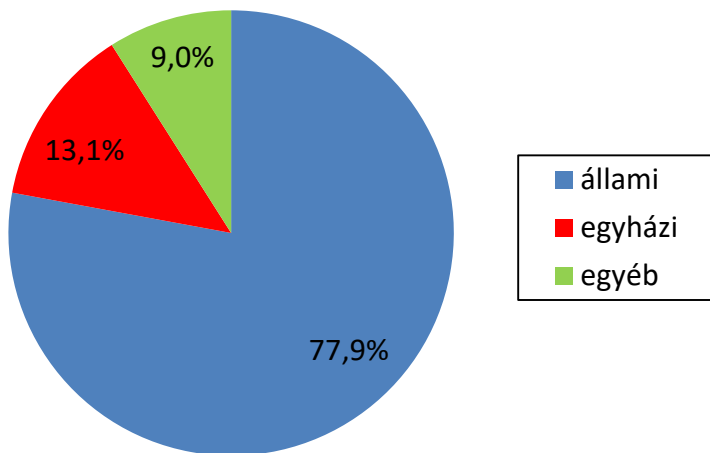
Kötelező nemzetközi kérdések	Választható nemzetközi kérdések	Saját fejlesztésű kérdések
<ul style="list-style-type: none">• Önértékelt egészség• Élettel való elégedettség• Testi és lelki tünetek• Gyógyszersedés• Problémamegbeszélés fontos személyekkel• Családi étkezések	<ul style="list-style-type: none">• Testkép• Krónikus betegségek*	<ul style="list-style-type: none">• Lelki tünetek: kimerültség• Önértékelés (Rosenberg skála)*• Depresszív tünetek (Gyermek Depresszió Kérdőív)

A 2013/14-es HBSC kérdőív felépítése 3. Háttérváltozók

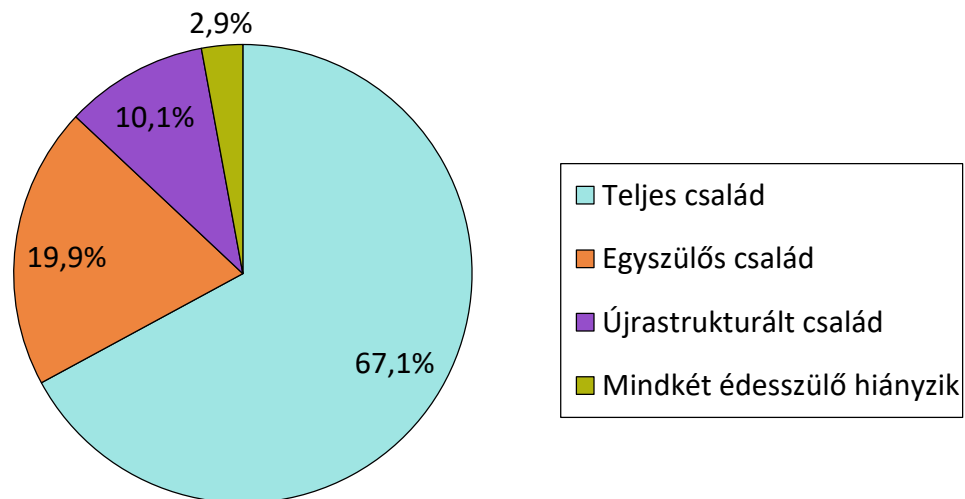
Kötelező nemzetközi kérdések	Választható nemzetközi kérdések	Saját fejlesztésű kérdések
<ul style="list-style-type: none">• Demográfiai adatok• Családstruktúra• Kortárskapcsolatok: együtt töltött idő, elektromos média és kommunikáció (EMC)• Iskola: attitűdök, észlelt terhelés, tanulási teljesítmény, osztálytársak és tanárok hozzáállása• Kortársbántalmazás (bullying), cyberbullying és verekedés• Szociális egyenlőtlenségek: a család észlelt és objektív jómódúsága (Family Affluence Scale)• Menarche	<ul style="list-style-type: none">• Barátok száma• Spermarche <p>* A Visegrádi Négyekkel együttműködésben</p>	<ul style="list-style-type: none">• Demográfiai adatok: lakóhely és iskolatípus• Kinek szólsz a bántalmazásról*

Néhány szocio-demográfiai változó

ISKOLAFENNTARTÓ

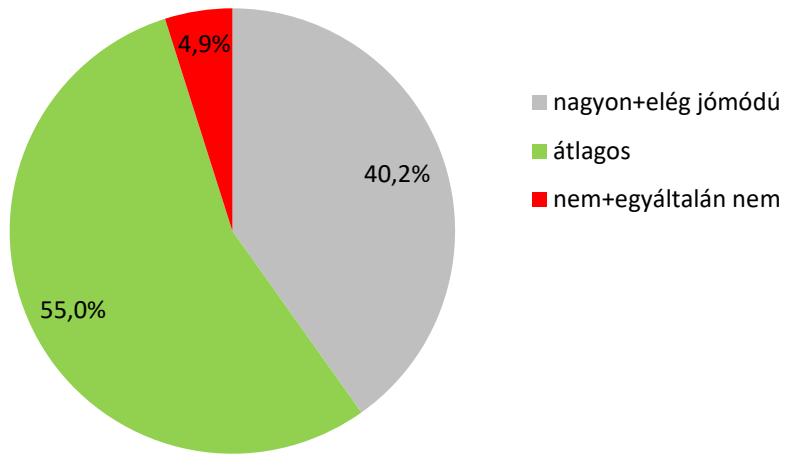

CSALÁDSZERKEZET

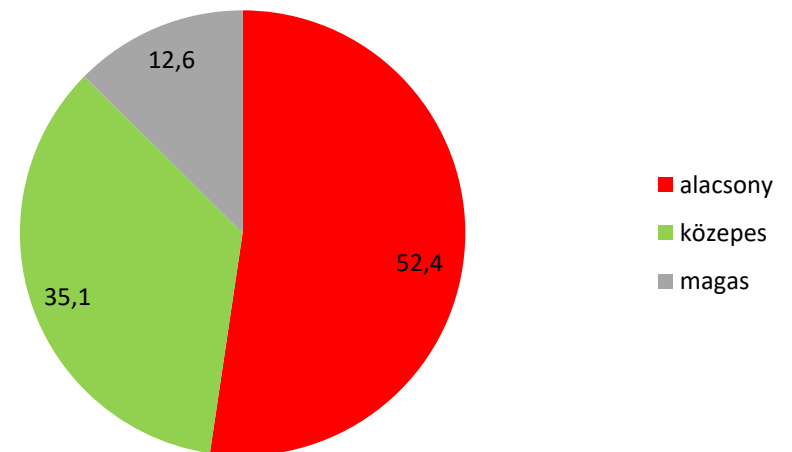

Családi jómódúság

SZUBJEKTÍV JÓMÓDÚSÁG

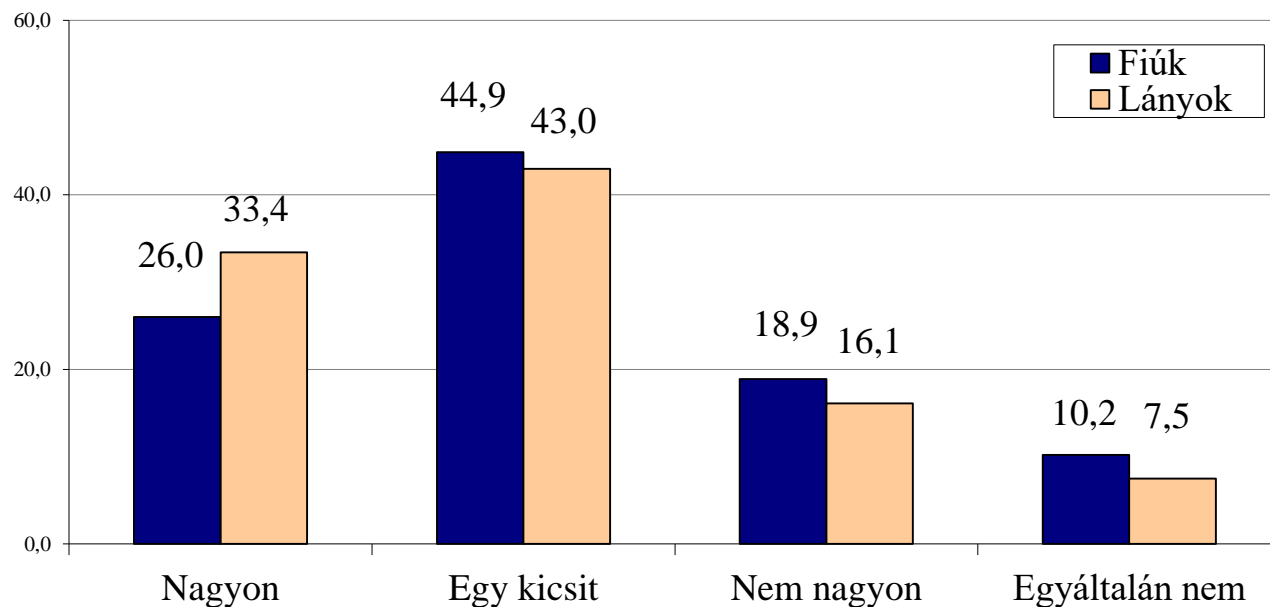

OBJEKTÍV JÓMÓDÚSÁG - FAS

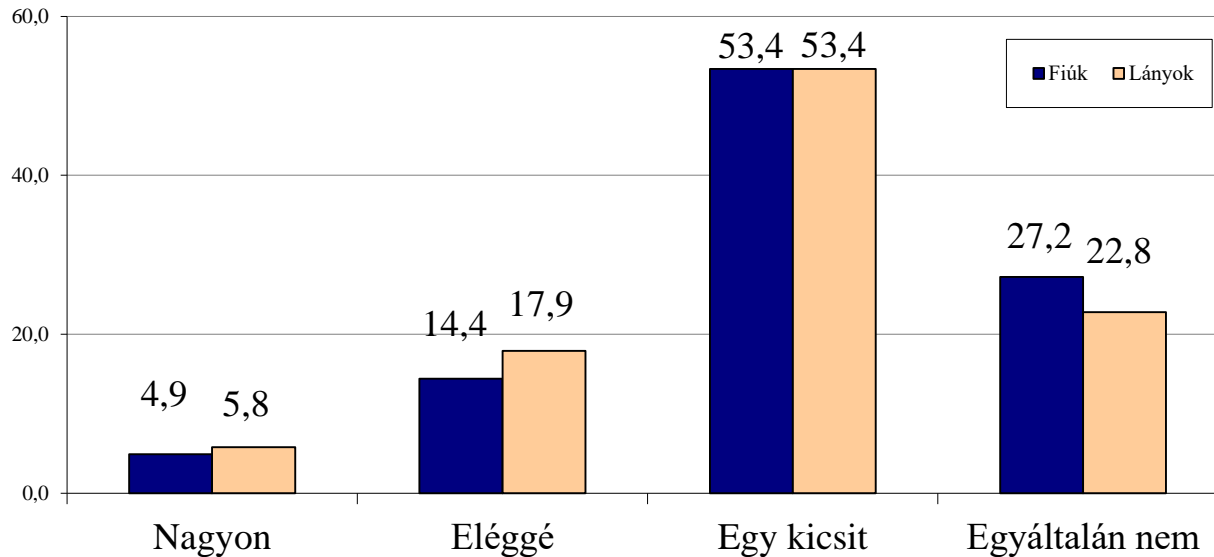
Iskolai változók

Hogyan érzel az iskolád iránt? Szereted az iskoládat?

- A többség (73,8%) valamilyen mértékben, de szereti iskoláját
- Az iskolát egyáltalán nem kedvelő tanulók aránya a 7. osztályban, míg az iskolát nagyon szeretők aránya a 9. osztályban a legmagasabb.
- Nemzetközi viszonylatban 11,13 éves korban közepesen, 15 éveseknél első 5-ben az iskolájukat nagyon szeretők aránya

Mennyire nyomasztanak téged az iskolai feladatok?

- A magasabb évfolyamra járók között általában nagyobb azoknak a tanulóknak az aránya, akiket eléggé vagy nagyon nyomasztanak az iskolai feladatok
- Érettségit adó iskolákban magasabb
- Nemzetközi viszonylatban nagyon alacsony az iskolát nyomasztónak érzékelők aránya

13-évesek akik nyomaszt az iskola- HBSC INT 2014

1. Málta
2. Makedónia
3. Szlovénia

Lányok:72%, Fiúk: 58%

40. Magyarország
41. Ausztria
42. Ukrajna

Lányok:19%, Fiúk: 21%

Lányok: 16%, Fiúk: 17%

HBSC átlag: Lányok: 38%, fiúk: 33%

15 évesek akik nagyon szeretik az iskolát

1. Örményország
2. Szlovénia
3. Albánia

Lányok: 68%, Fiúk: 48%

8. Magyarország

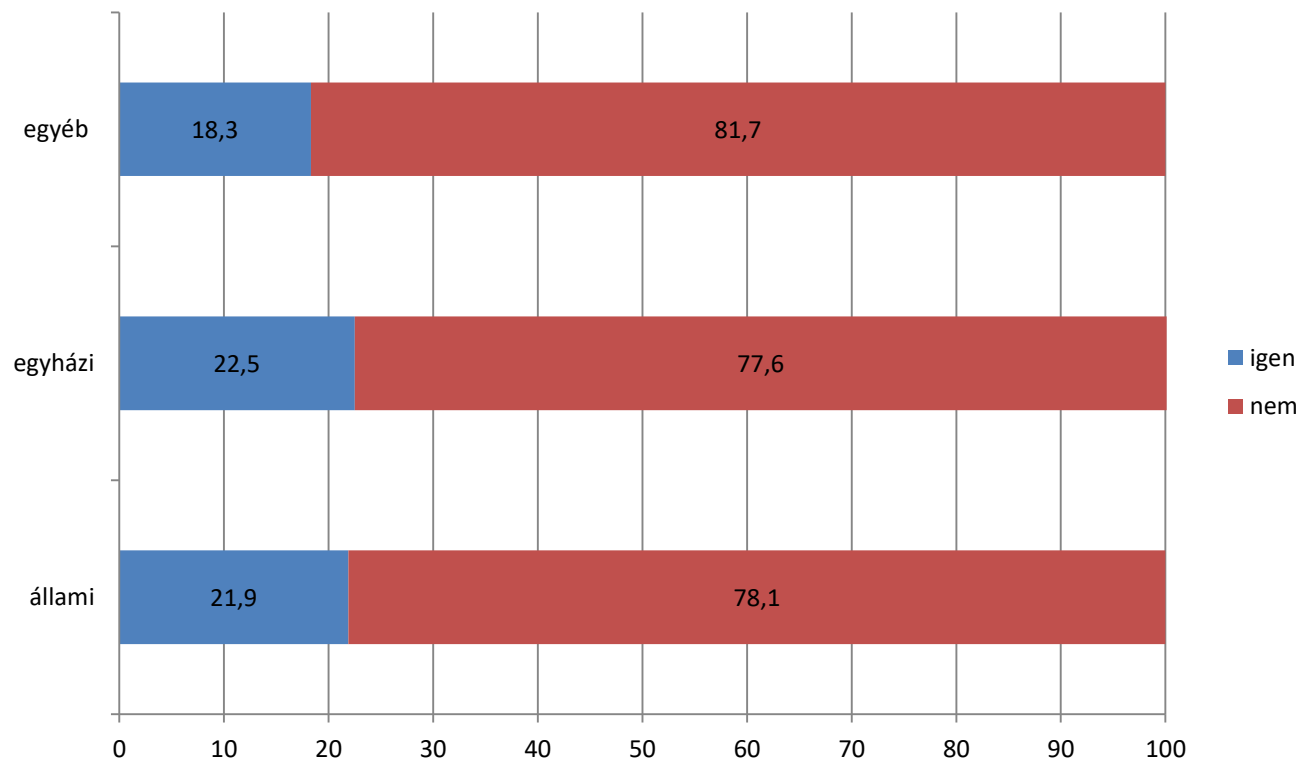
Lányok: 41%, Fiúk: 28%

40. Észtország
41. Görögország
42. Belgium

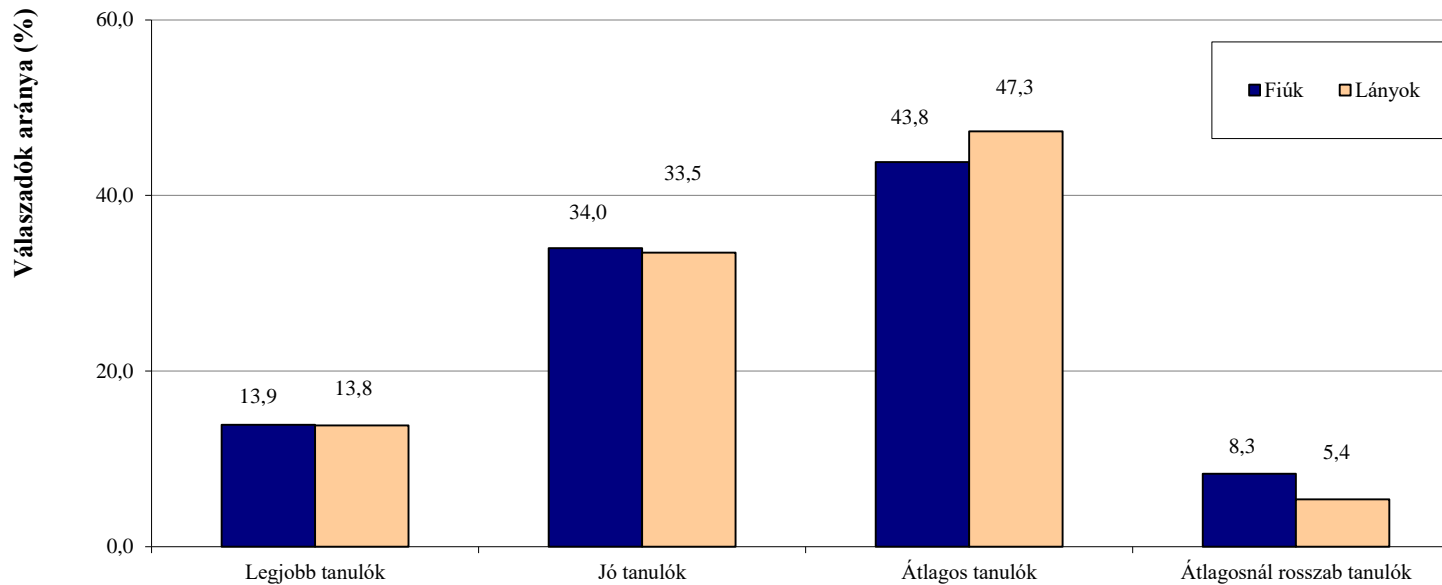
Lányok: 6%, Fiúk: 4%

HBSC átlag: Lányok: 24%, fiúk: 22%

Fenntartó típusa és iskolai nyomás összefüggései

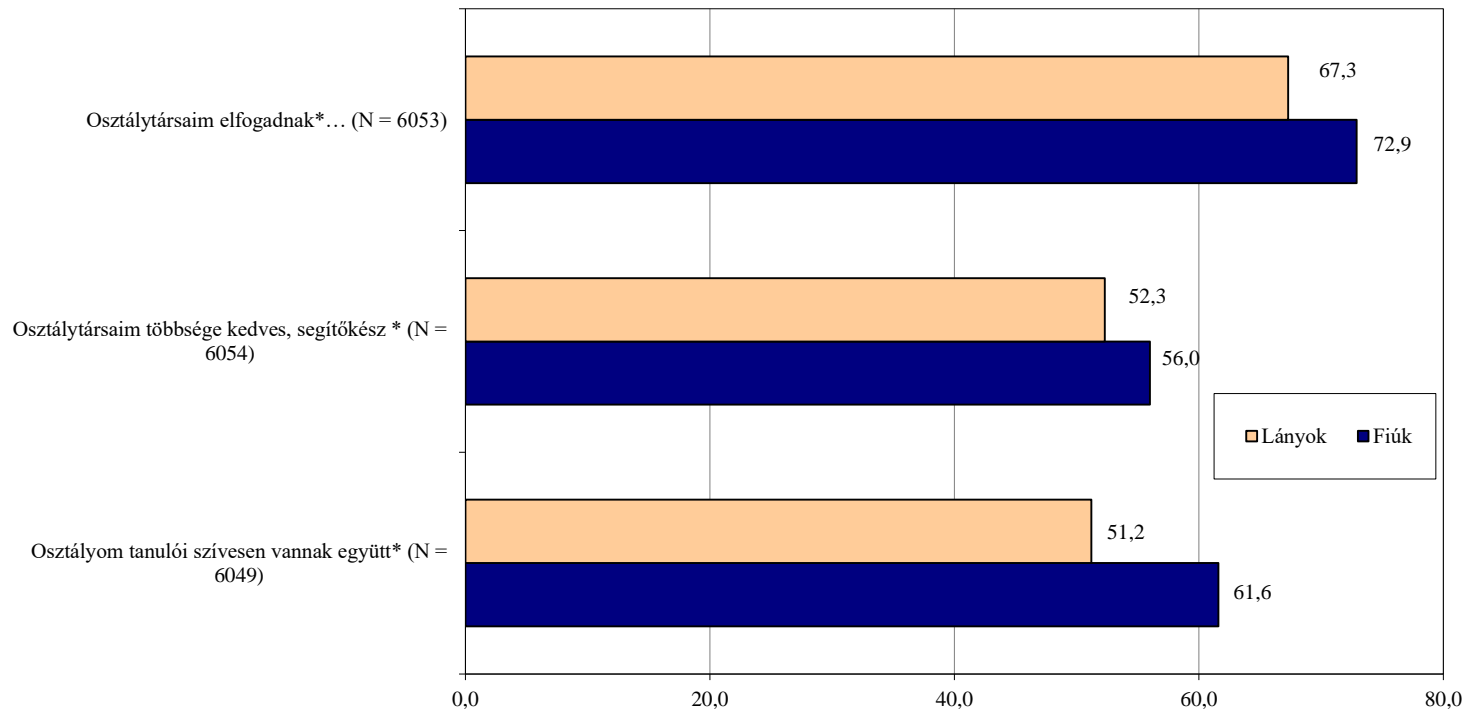
Tanulmányi eredmény

Úgy gondolják, hogy tanáraik szerint...

- az átlagos vagy az annál rosszabb tanulók aránya a magasabb évfolyamokon nagyobb
- nemzetközi viszonylatban alacsony a jól teljesítők aránya

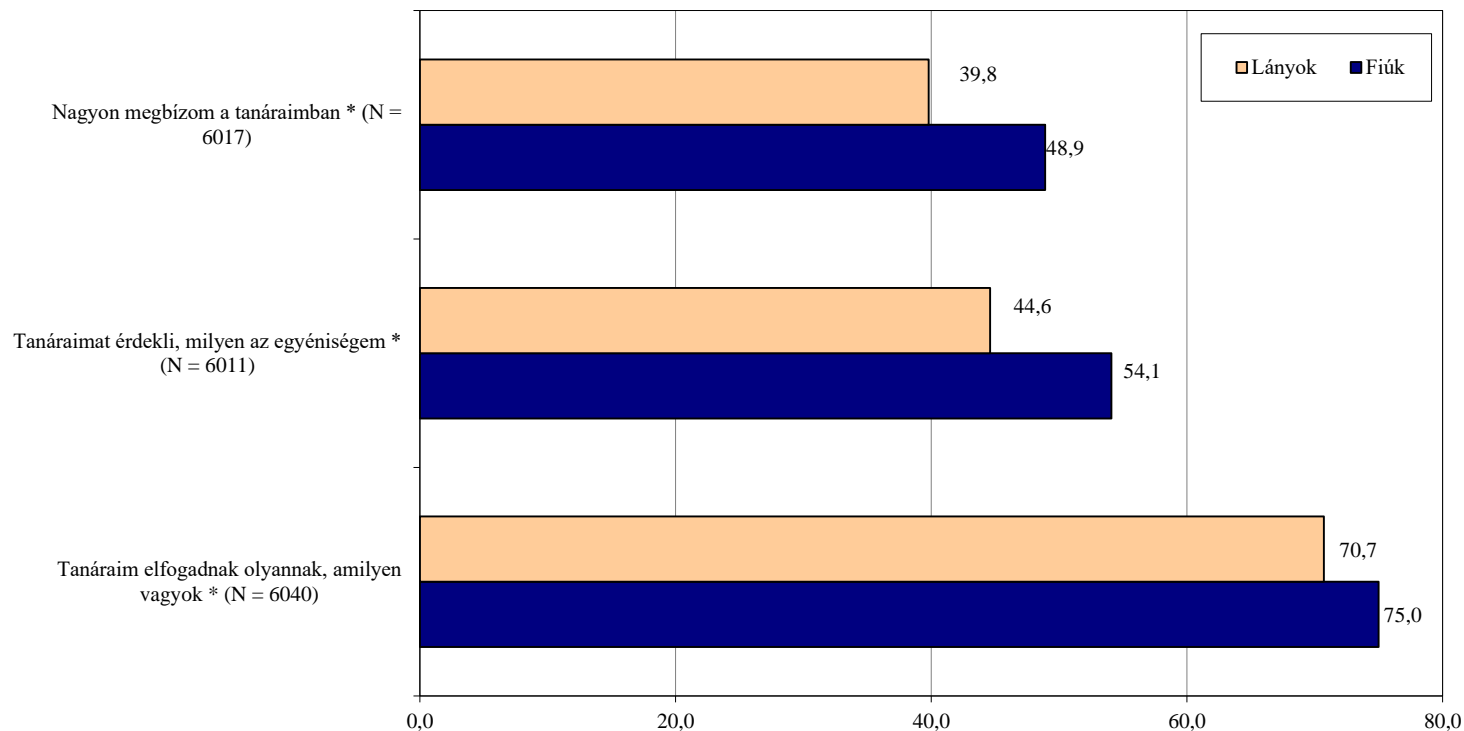
Osztálytársak skála

Az egyes állításokkal egyetértők aránya (%)

Fiúk osztálytársakról alkotott véleménye kedvezőbb

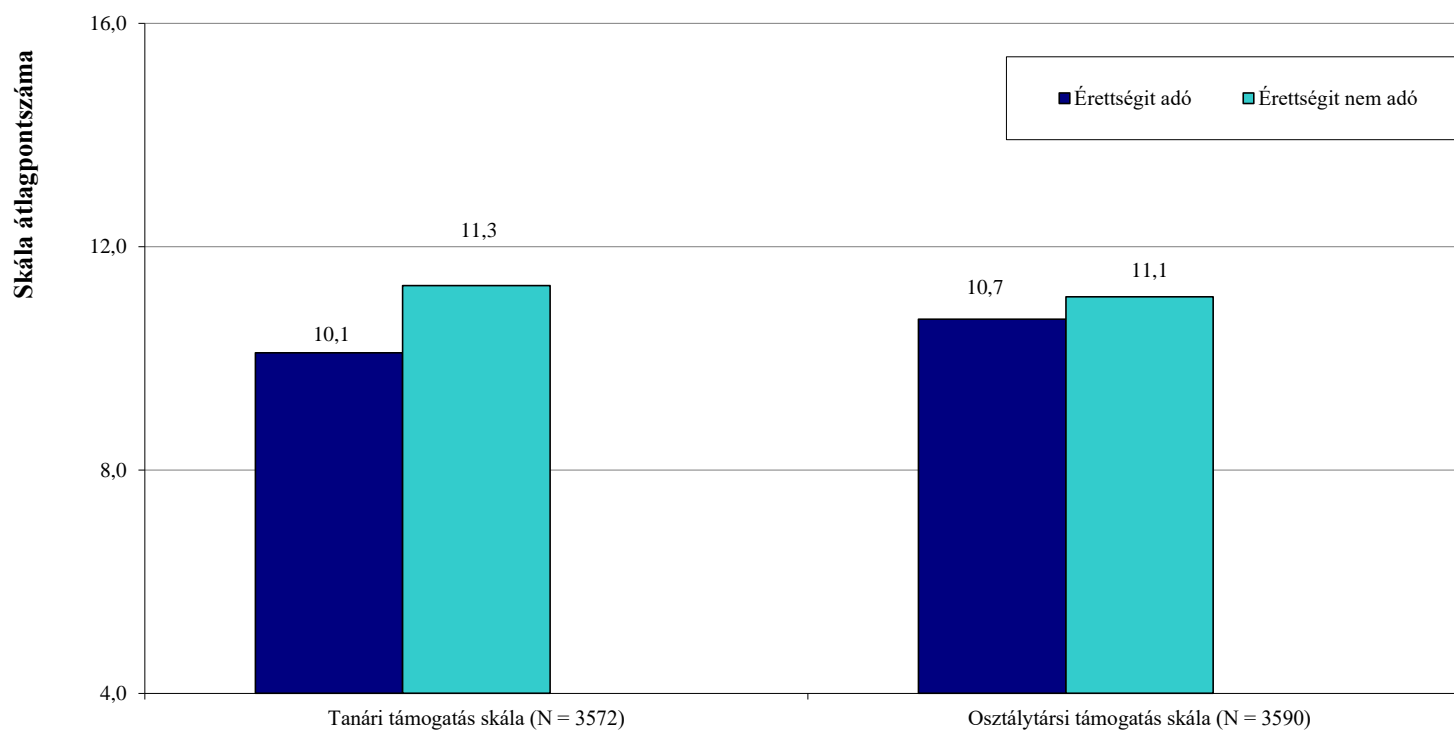
Tanárok skála

Az egyes állításokkal egyetértők aránya (%)

Fiúk jobban egyet értenek ezekkel az állításokkal

Osztályok és tanárok megítélése képzéstípusonként

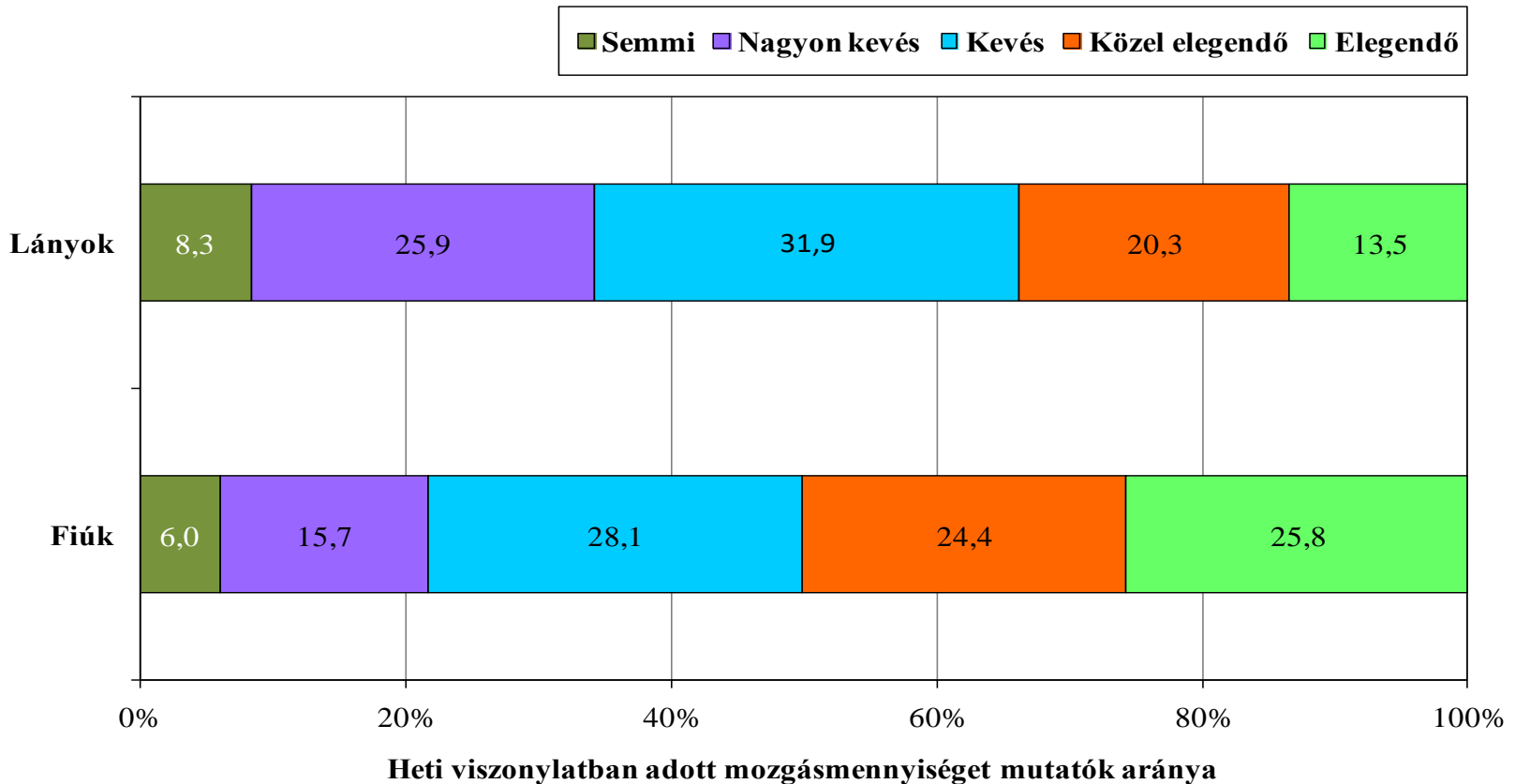

Iskolai változók

- a tanulók iskoláról alkotott képe a magasabb osztályokba lépve egyre negatívabb.
- a felsőbb évfolyamokon kisebb a magukat a legjobb és a jó tanulók közé sorolók aránya,
- az iskolai terhelést nyomasztónak találók aránya folyamatosan növekszik
- az idősebb tanulóknak egyre kedvezőtlenebb a tanáraikról és az osztályközösségről kialakított véleménye.
- a ballagást, illetve a továbbtanulást megelőző években a legalacsonyabb az iskolájukat szerető diákok aránya.

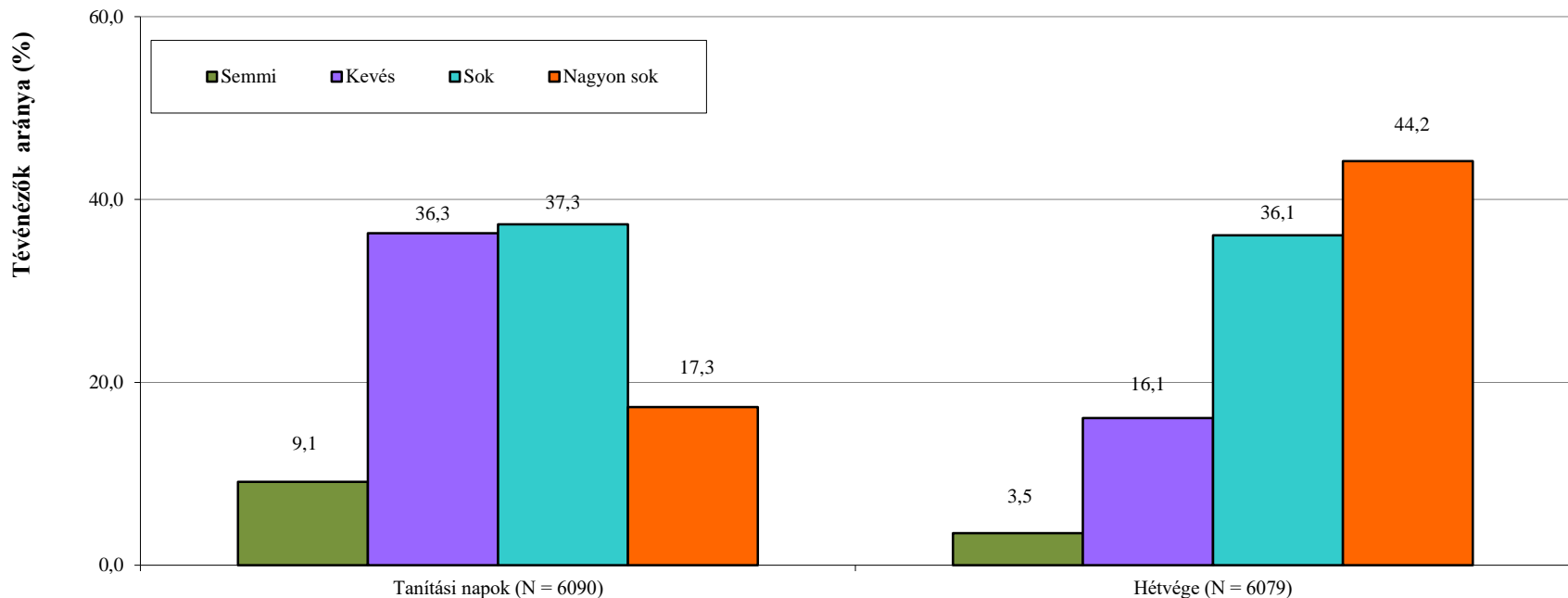
Néhány egészségmagatartás változó

Fizikai aktivitás

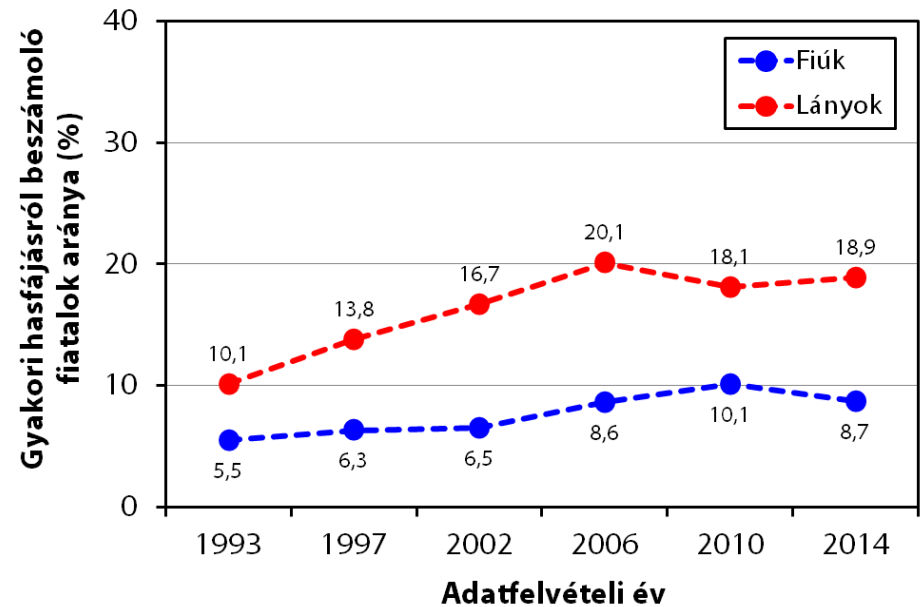
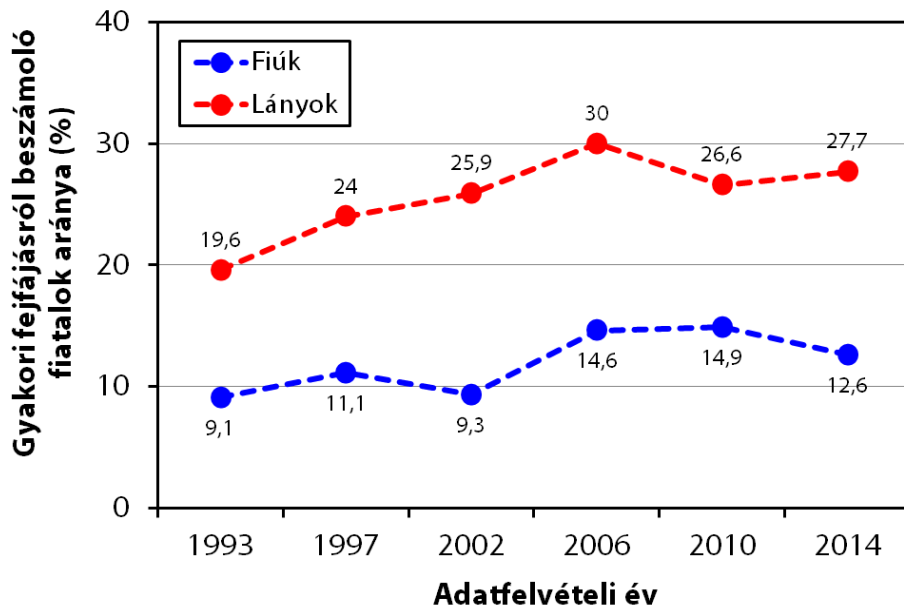

- Táplálkozás: a minden nap reggelizők arányai messze alatta maradnak a nemzetközi átlagnak
- a naponta zöldséget és gyümölcsöt fogyasztók aránya növekszik
- Az energiatalok napi fogyasztása összességében a tanulók kevesebb, mint tizedére jellemző.

Az 5–11. évfolyamos tanulók tévé-, videó- és nézésének napi időtartama tanítási napokon és hétvégéken

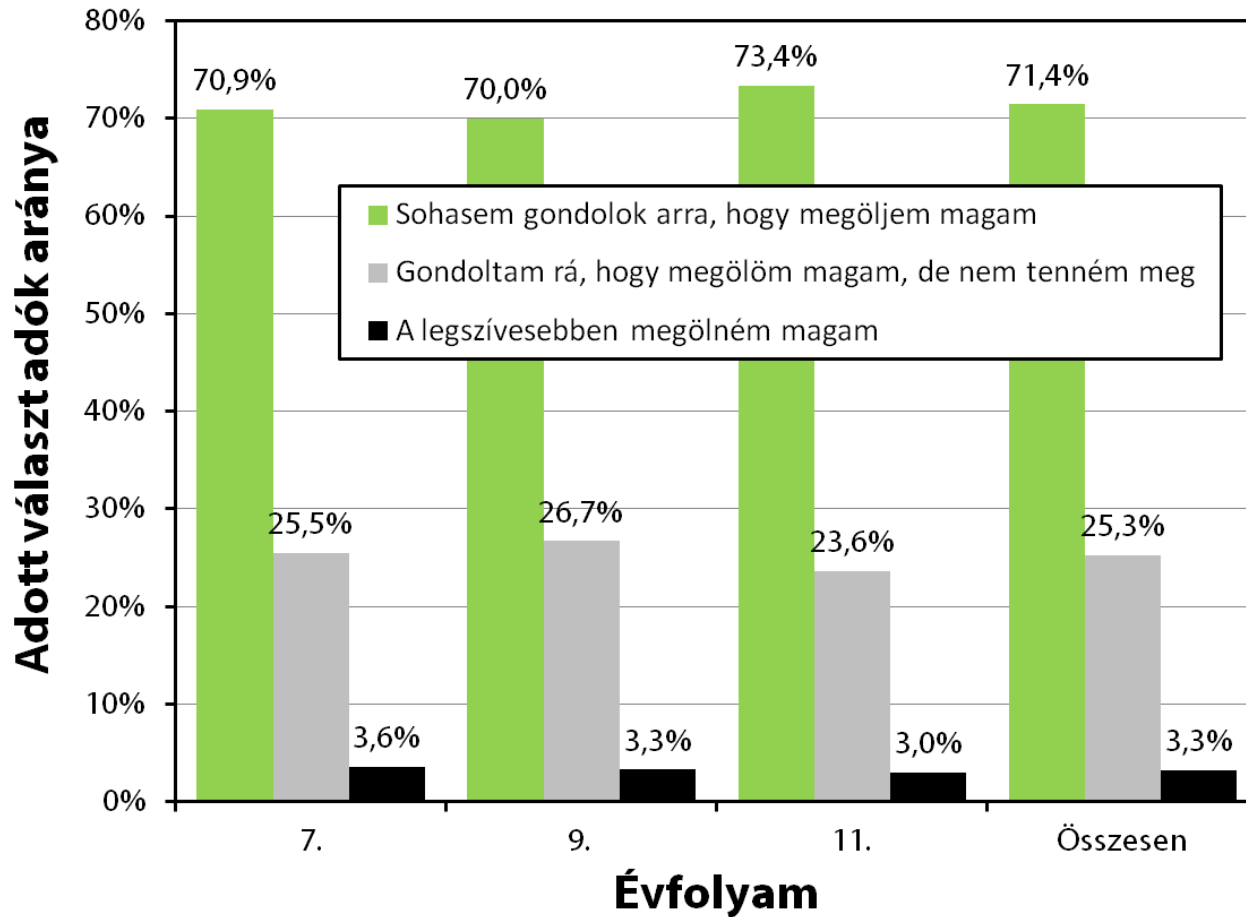
Trendek a szubjektív jóllétben (1993–2014)

- A tanulók élettel való elégedettségének [0–10 közötti] átlagértéke 7,30 (SD = 1,88).
- A fiúk (M = 7,45, SD = 1,83) szignifikánsan elégedettebbek az életükkel, mint a lányok (M = 7,16, SD = 1,90), de a különbség igen csekély.

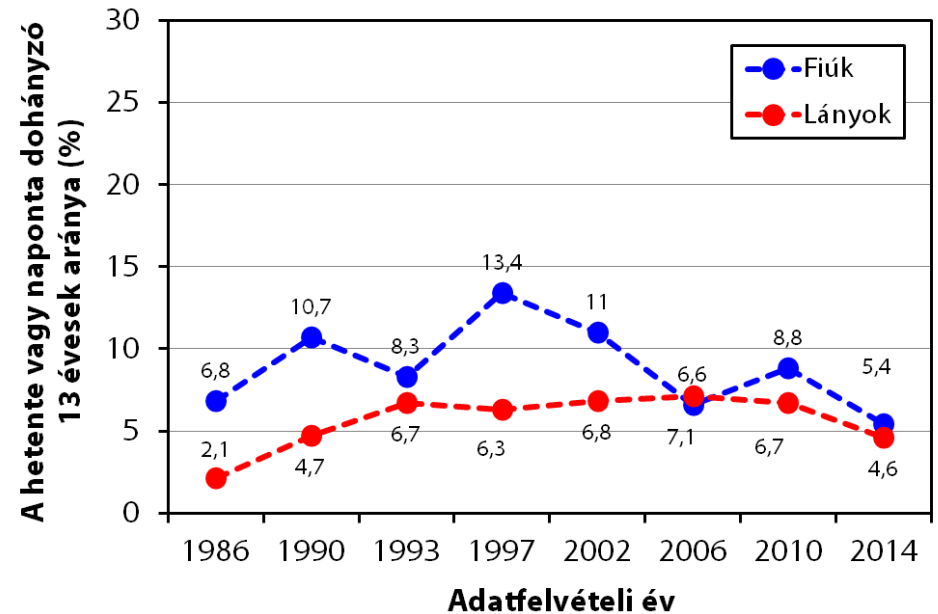
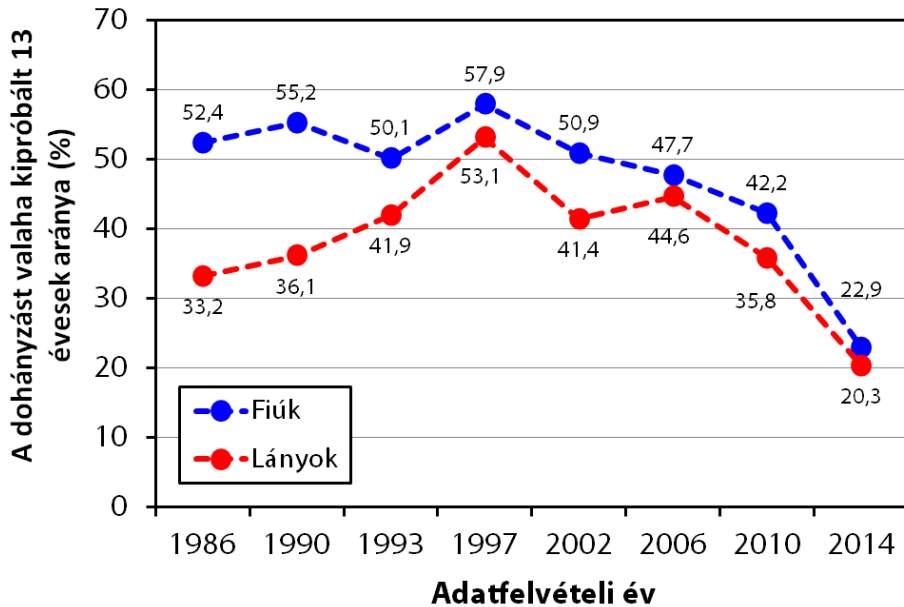
Öngyilkossági gondolat megjelenése (N = 4740)

Aktuális suicid készletés: 156 fiatalnál

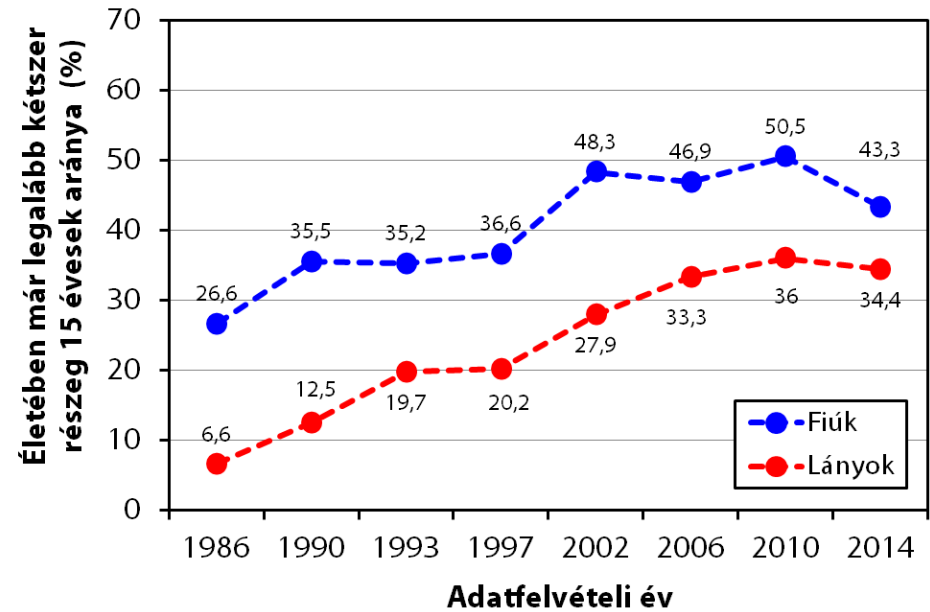
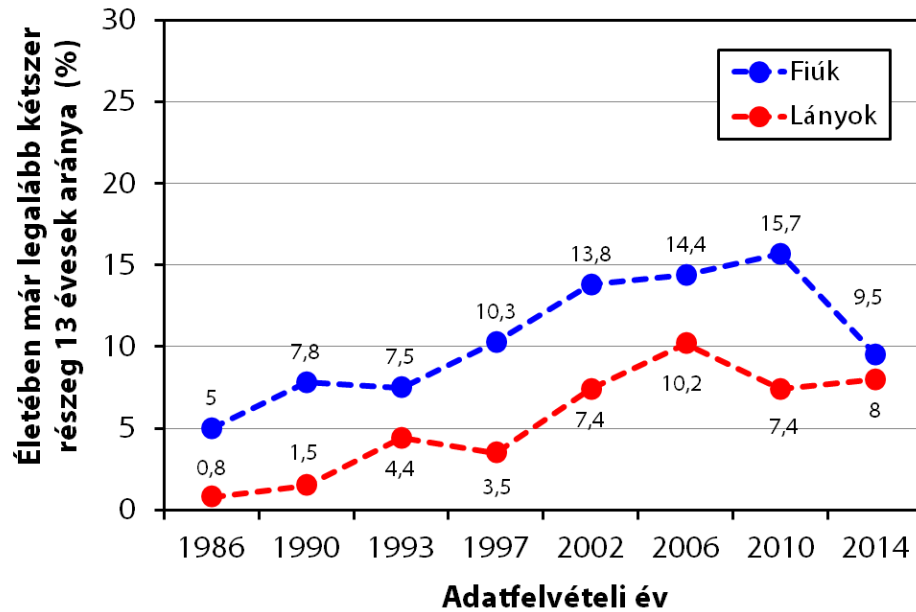

Néhány rizikómagtartás változó

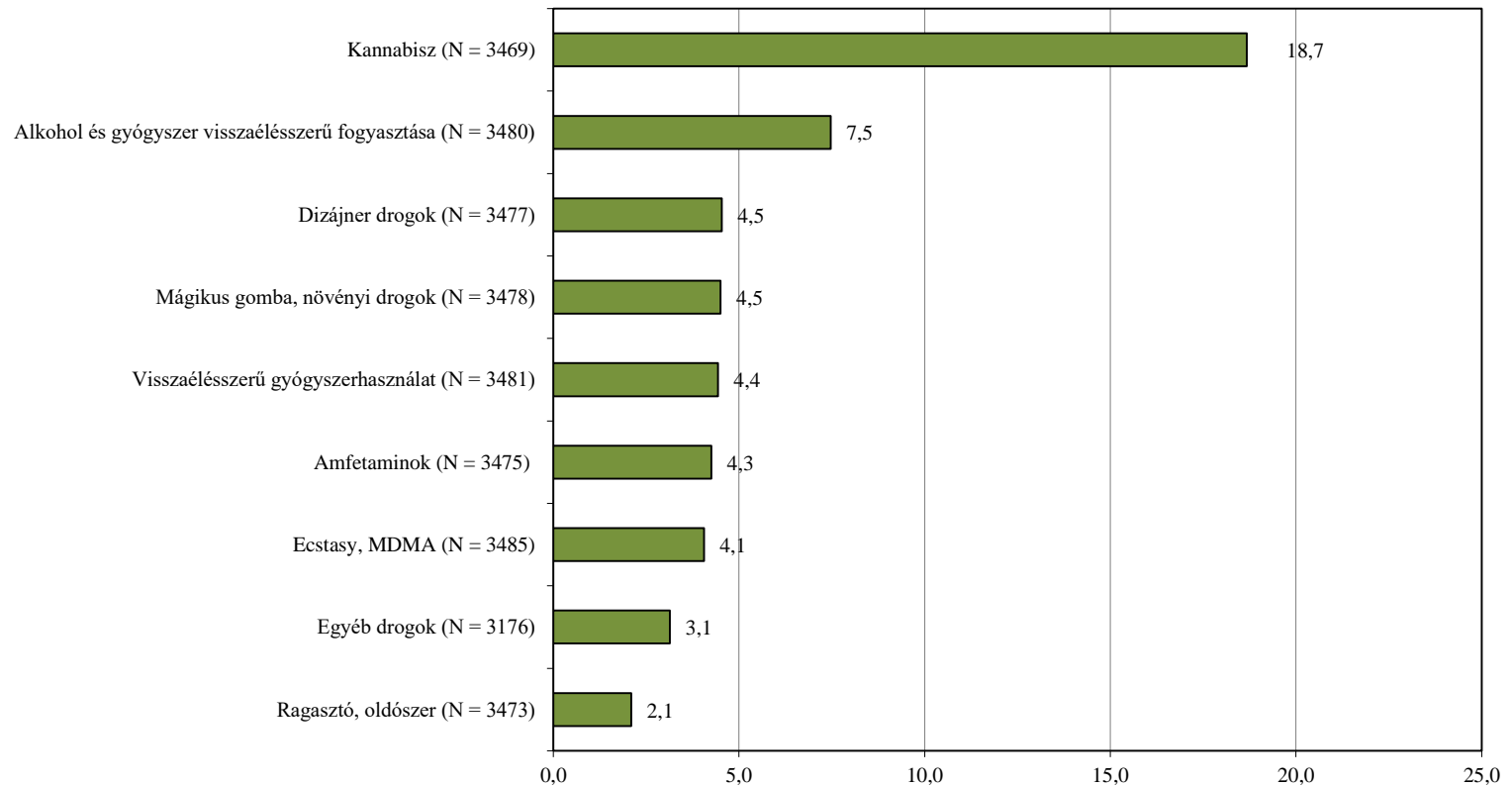
Trendek a dohányzásban (1986–2014)

Trendek az alkoholfogyasztásban(1986–2014)

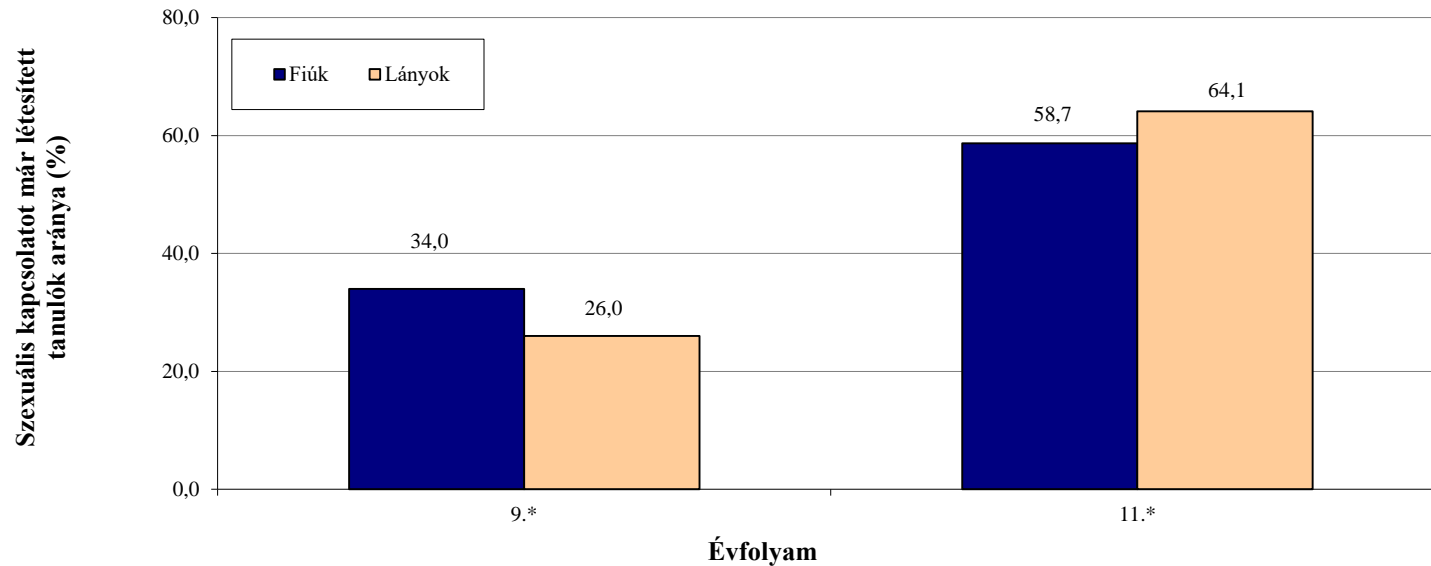

Szerhasználat életprevalencia

- Kannabisz nemzetközi viszonylatban: középben, kicsivel az átlag alatt
- Korábbi adatokhoz képest határozott csökkenés a drogfogyasztásban
- ESPAD-nál kisebb prevalenciák

Szexuális aktivitás

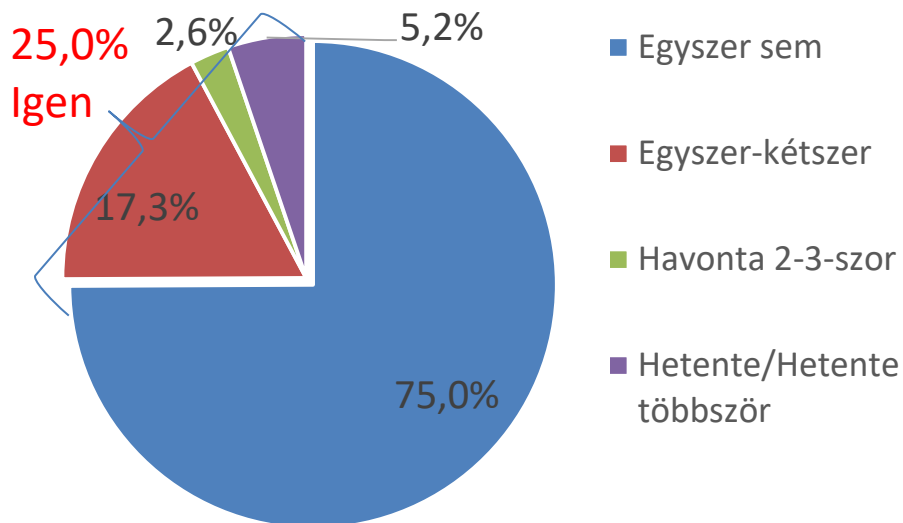

- Nemzetközi viszonylatban: **nagyon magas** - csak Bulgária van előttünk
- Kismértékű növekedés a korábbi adatokhoz képest
- Leggyakoribb védekezés: óvszer, 46% használta
- Legutóbb nem védekezett 14,2%

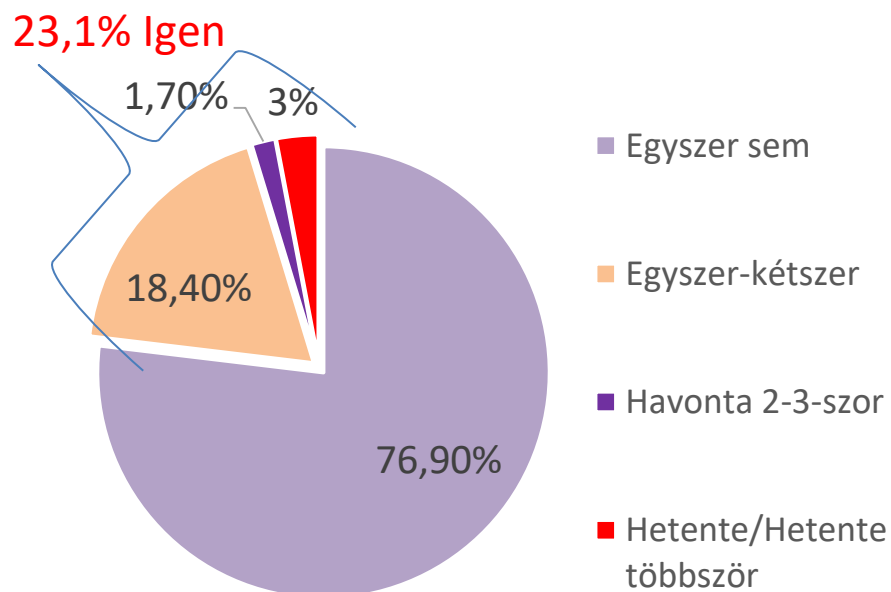
Kortársbántalmazás

Áldozattá válás (N=6046)

Bántalmazás elkövetése (N=6036)

11-évesek legalább 2-3-szor bántalmazottak aránya –HBSC INT 2014

1. Litvánia	↑	Lányok:29%, Fiúk: 35%
2. Lettország		
3. Oroszország		
22. Magyarország		Lányok:12%, Fiúk: 12%
40. Görögország		
41. Svédország		
42. Örményország		Lányok: 3%, Fiúk: 4%

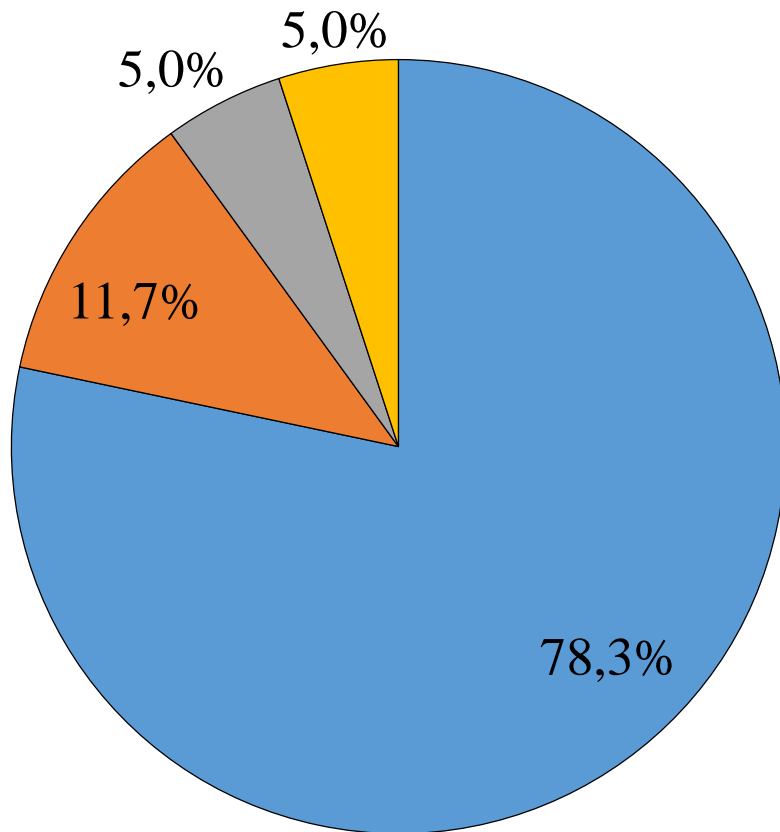
HBSC átlag: Lányok: 11%, fiúk: 14%

Verekedés – 11 évesek legalább 3-szor verekedett az elmúlt egy évben

1. Belgium		Lányok: 11%, Fiúk: 36%
2. Örményország		
3. Csehország		
4. Magyarország		Lányok: 8%, Fiúk: 22%
40. Portugália		
41. Finnország		
42. Makedónia		Lányok: 2%, Fiúk: 9%

HBSC átlag: Lányok: 5%, fiúk: 19%

Cyberbullying eredmények (HBSC, 2014)

- Nem érte online bántalmazás
- Bántó üzenetet kapott
- Kínos képet osztottak meg róla
- Mindkét formában zaklatták

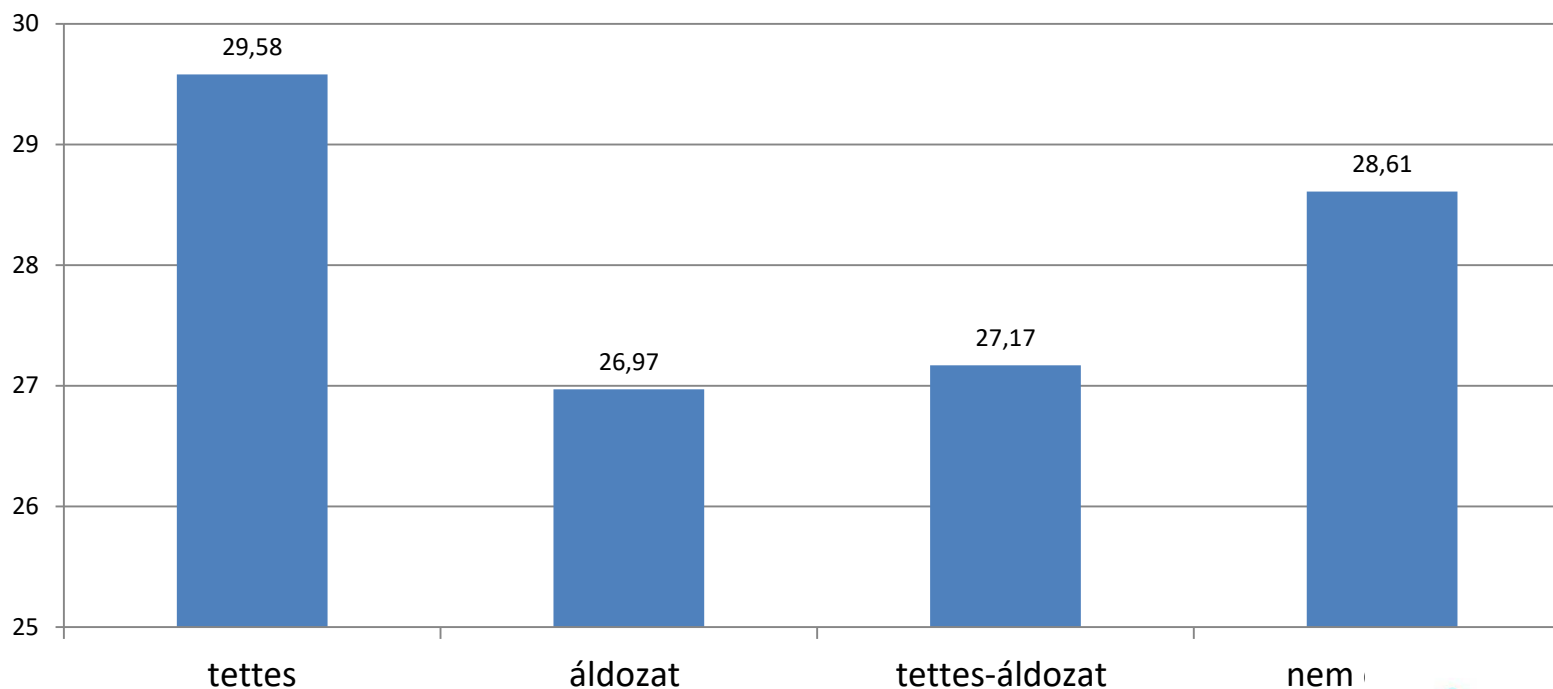
Önértékelés és bullying

Rosenberg Önértékelés skála

10-40 közti összpontszám

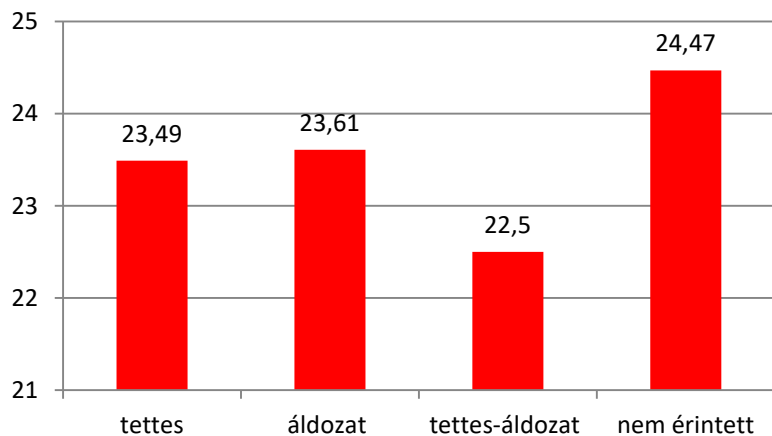
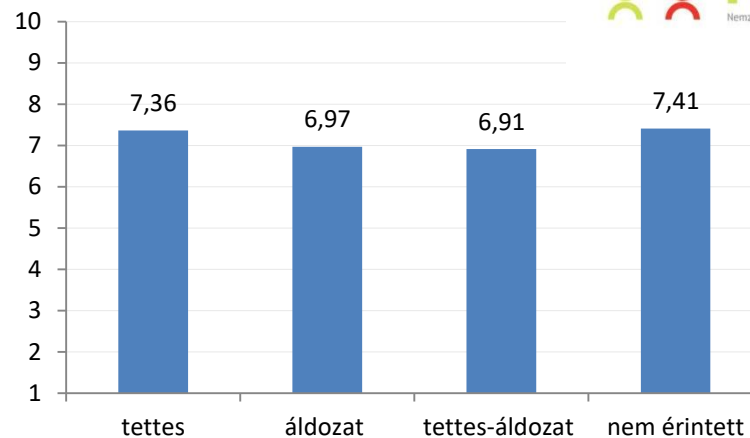
Önértékelés: globális (Rosenberg), mások által értékelt (peer reviewed), defenzív önértékelés – narcizmus, grandiozitás stb.

önértékelés összpontszám

Élettel való elégedettség (N=5852)

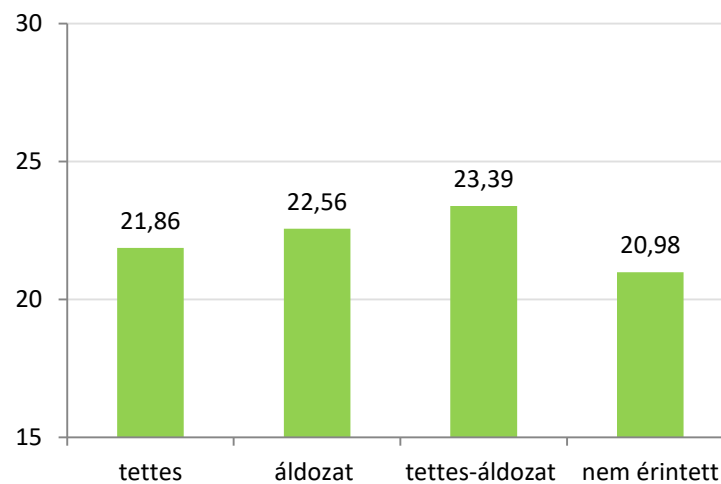
1-10 fokú skálán Cantrill létra

Családi támogatottság (N=5899)

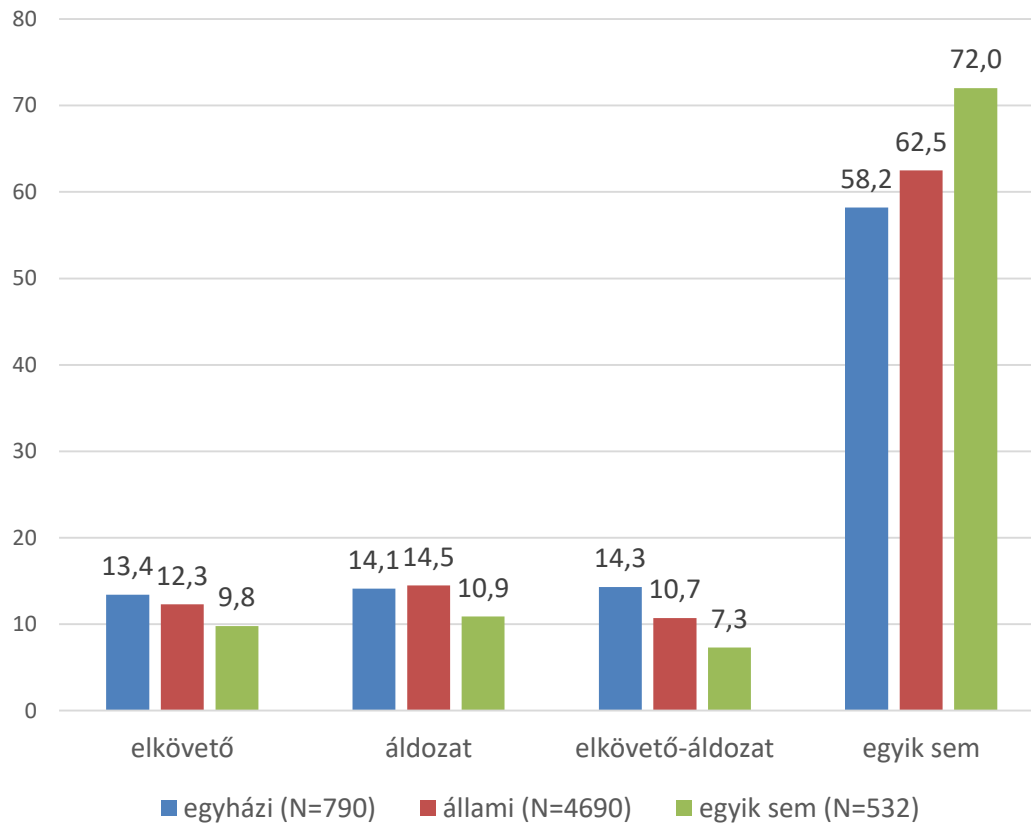
Tüneteskála (N=5697)

- Fejfájás
- hasfájás,
- Alvászavar
- Idegesség stb.
- 9-45 között lehet az értéke

Bullying és iskolatípus összefüggései

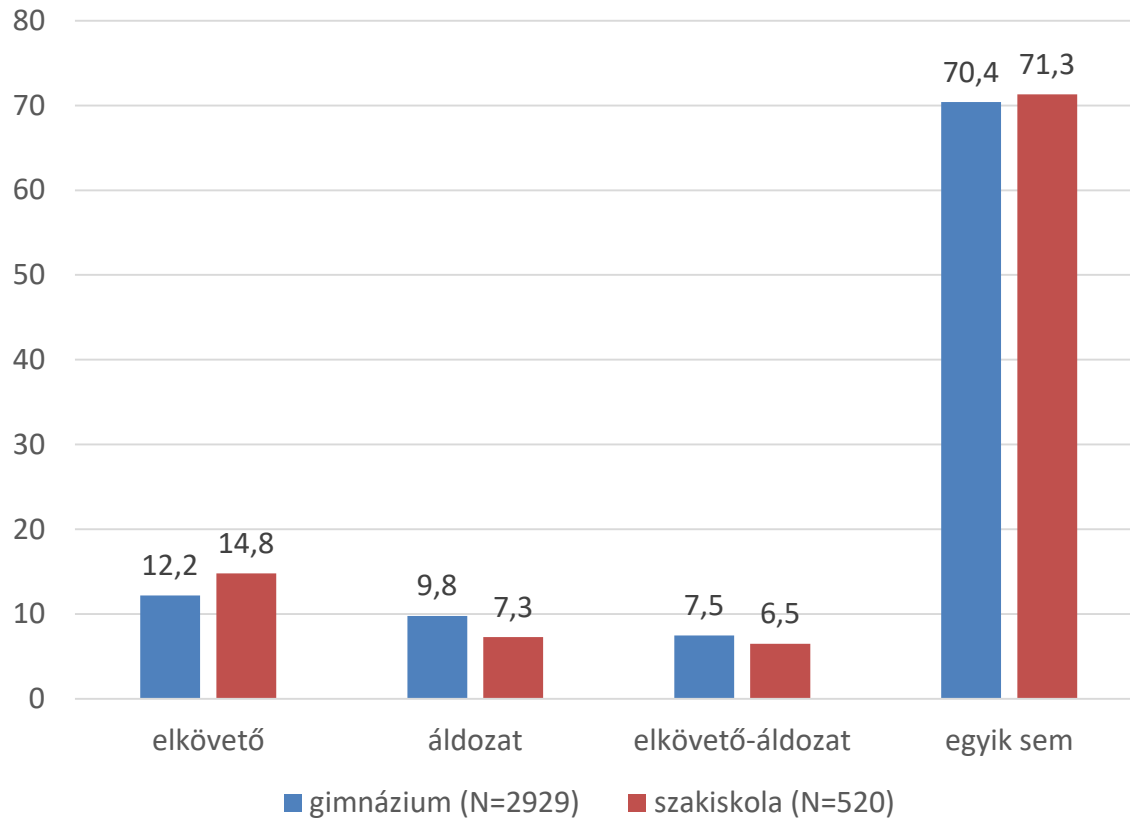
Bántalmazásban való érintettség a fenntartó típusa szerint

- Az eltérő elemszámok miatt csak óvatosan következtethetünk
- Eltérő oktatási struktúrák (kevesebb tanuló, alternatív módszerek) kedveznek a bántalmazás csökkenésének ????????
- Egyházi iskolában jobban ismerik a jelenséget és jobban bevallják?

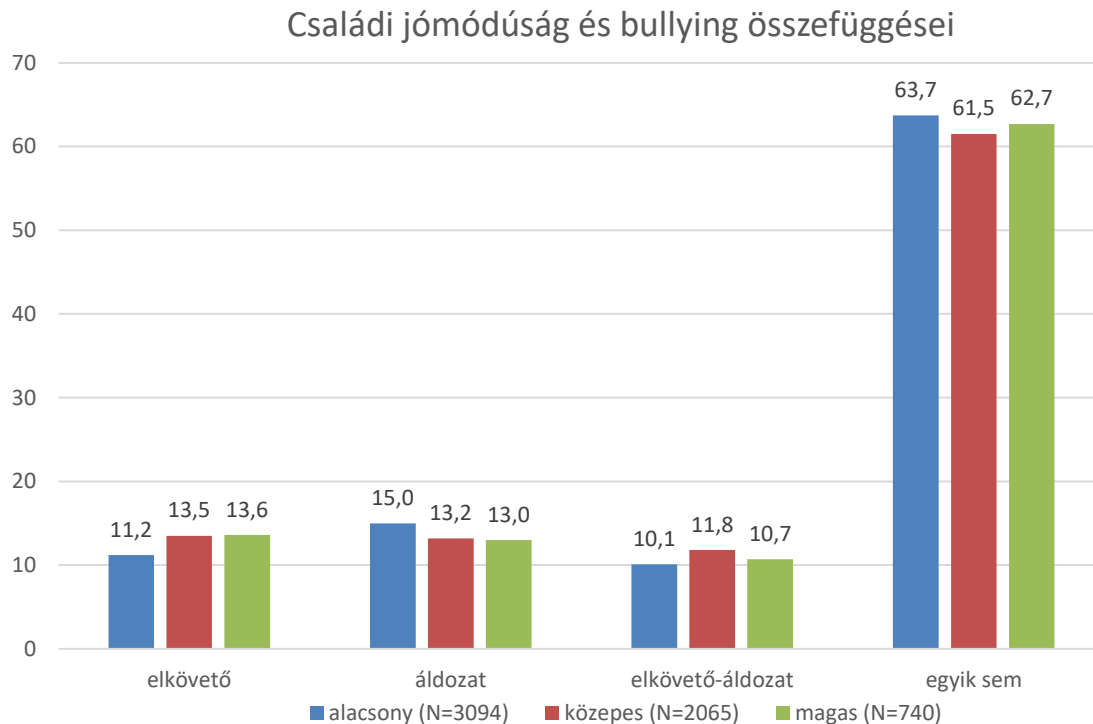
Képzéstípus és bullying összefüggései

Képzéstípus és bántalmazás összefüggése

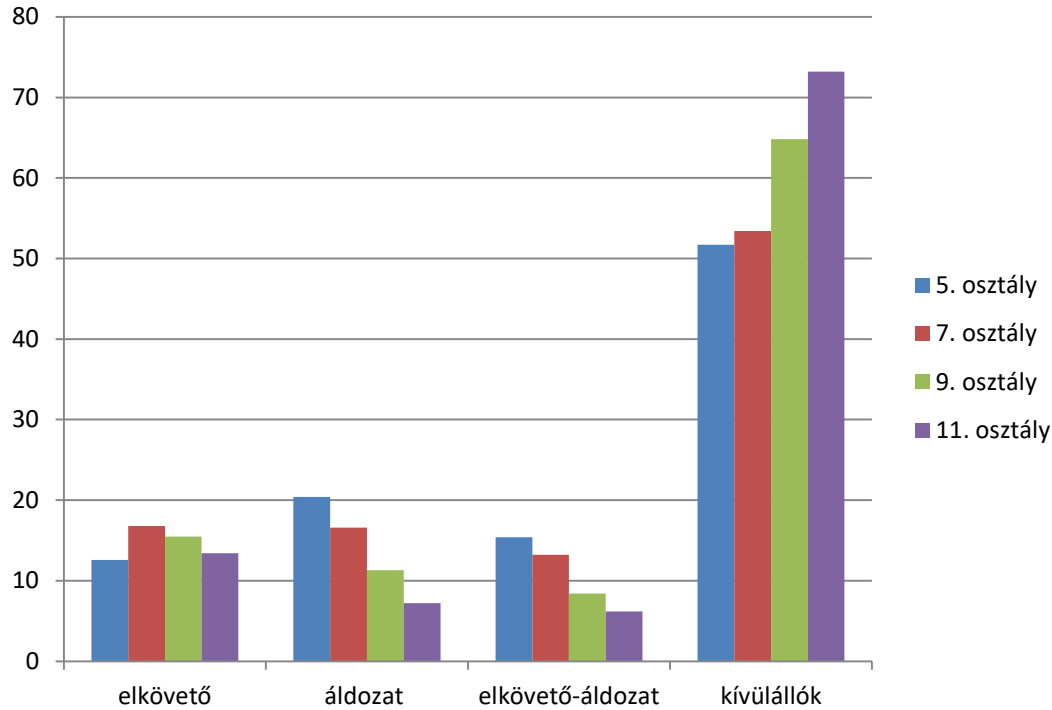
Nincs szignifikáns különbség érettségit adó és érettségit nem adó iskolák között

Családi jómódúság és bullying összefüggései

- Nemzetközi viszonylatban: nincs egyértelmű szignifikáns összefüggés FAS/SES és bullying elkövetése illetve áldozattá válás között
- Nálunk van összefüggés: szegényebbek gyakrabban áldozatok
- Kevés országban függ össze bullying elkövetése és a társadalmi státus ezekben is leginkább a magasabb státusú lányok kevesebbet bántalmaznak, fiúk esetében nincs világos minta

Életkori tendenciák

- Általános iskolában gyakoribb, mint középiskolában

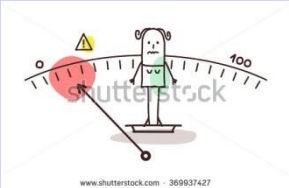

- Az életkorról csökken a bántalmazás gyakorisága

Prevenció kezdetének ideális időpontja **az óvoda**, de folytatni kell iskolában is

5.-es lány

- Itt van a legtöbb olyan, aki naponta eszik zöldséget, gyümölcsöt
- Legmagasabb a szülővel együtt vacsorázók aránya
- Tanítási napokon legalább 2 órát tévézők aránya a legkisebb
- Legkisebb alkohol élet-prevalencia
- Legkevesebb bully és legtöbb áldozat
- Legtöbb baráti támogatást észlelők
- Legtöbbet alszanak
- Alultáplált tanulók aránya itt a legnagyobb

OK	NOT OK
 	
	
	

5.-es fiúk

- Legmagasabb a hetente legalább 5 napon a szülővel reggelizők aránya
- Elegendő mennyiségű mozgásban a legjobbak
- Legtöbbet verekedők aránya legmagasabb
- Legmagasabb élettél való elégedettség
- Elhízott vagy túlsúlyos tanulók aránya itt a legmagasabb

OK	NOT OK
  <small>www.shutterstock.com - 348243418</small>	

7.osztályosok

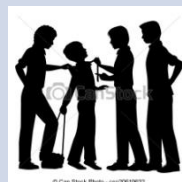
7-es lány

- Naponta édességet fogyasztók legtöbben itt vannak

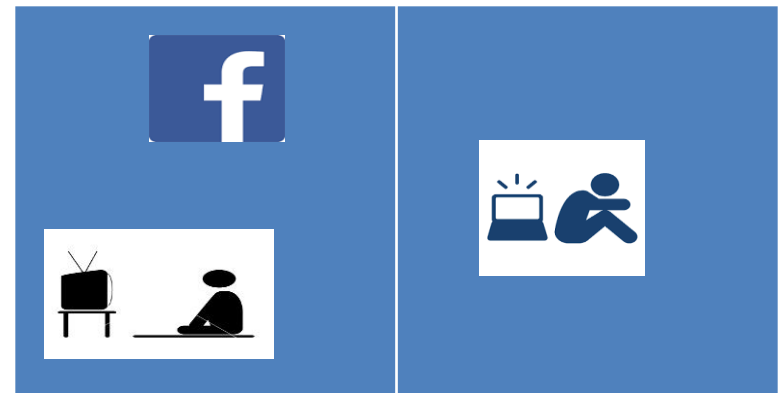
7.-es fiú

- Legtöbben itt fogyasztanak szénsavas üdítő-italokat
- Legtöbb bullying elkövető

9.-es lány

- Hétvégén legalább 2 órát tévézők aránya a legnagyobb
- Online őket zaklatták leggyakrabban
- Legtöbb chatelő, és Fb aktív
- Magukat kövérnek tartók aránya itt a legnagyobb
- Legjobban őket nyomasztják az iskolai feladatok

9.-es fiú

- Tanítási napokon itt vannak legtöbben, akik 2 óránál többet játszanak gépen
- Legjobb önértékelés összpontszámok

OK	NOT OK
	

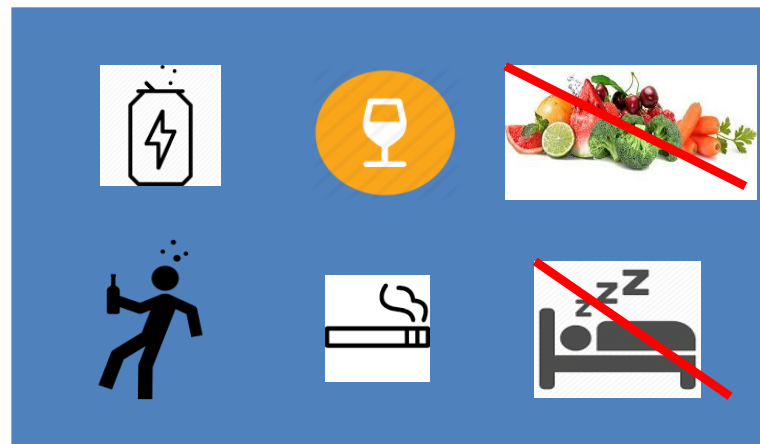
11.-es lány

- Legkevesebben közülük fogyasztanak naponta szénsavas üdítőitalokat
- Legtöbb fogmosás
- Legkisebb az elegendő mennyiségű mozgók aránya
- Legtöbb a legalább 2 órát számítógépezők aránya
- Legtöbb bántalmazásban nem érintett
- Szexuálisan legaktívabbak
- Legalacsonyabb életteli való elégedettség

OK	NOT OK
	
	

11.-es fiú

- Legkevesebben a napi zöldséget és gyümölcsöt fogyasztók
- Legnagyobb a napi szinten energia-italt fogyasztók aránya
- Tanítási napokon legalább 2 órát tévézők aránya a legnagyobb
- Rendszeresen dohányzók aránya legmagasabb
- Alkohol életprevalencia itt a legmagasabb
- Részség itt a leggyakoribb
- Legkevesebb bullying áldozat
- Legkevesebbet alszanak

HEALTH BEHAVIOUR IN SCHOOL-AGED CHILDREN
WORLD HEALTH ORGANIZATION COLLABORATIVE CROSS-NATIONAL SURVEY

[home](#)

[about HBSC](#)

[news](#)

[publications](#) ▶

[methods](#)

[data access](#)

[membership](#) ▶

[members' area](#)

[contact](#)

HBSC

For 30 years HBSC has been a pioneer cross-national study gaining insight into young people's well-being, health behaviours and their social context. This research collaboration with the WHO Regional Office for Europe is conducted every four years in **44 countries** and regions across Europe and North America. With adolescents making about one sixth of the world's population, HBSC uses its findings to inform policy and practice to improve the lives of millions of young people. [\[more\]](#)

Latest News:

HBSC international report: Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being published

The new HBSC report '[Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being](#)' provides data from 42 countries in Europe and North America. Results are analysed and presented by the HBSC network of 340 in-country researchers, supported and coordinated by the International Coordinating Centre at the University of St Andrews in Scotland and the Data Management Centre at the University of Bergen in Norway.

Recent News

[HBSC international report: Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being published](#)

[Open access to HBSC study data](#)

[Launch of the HBSC study's international report: March 15th](#)

[EIP Conference on trends in evidence and practice in pediatric medicine](#)

[HBSC Ireland: 2014 national report published](#)

[Liberalisation of cannabis controls and patterns of the drug's use by adolescents: an international study](#)

[news archive](#)

[admin](#)

Köszönöm a figyelmet!
varnai.dora@nefi.hu